

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K. Po2 br. 22/10

Glavni pretres 22.06.2010.

Izveštaj: Nataša Kandić i Slavica Jovanović, punomoćnice oštećenih

Saslušanje svedoka Dušana Lončara

U periodu od 1. do 19. oktobra 1991. boravio je na prostoru Tovarnika i Šida, na dužnosti komandanta 2. pgmbr. Jedinicu su pri ulasku u Republiku Hrvatsku napale hrvatske oružane snage, nakon čega su je napustili mnogi pripadnici. Težište njegovog rada bilo je ponovno formiranje jedinice i popunjavanje njenog sastava. Hrvatske oružane snage su najviše delovale iz pravca Lovasa odn. iz šume Jelaš. Oko 4. ili 5. oktobra kod svedoka je došao optuženi Ljuban Devetak, koga je površno poznao iz Osijeka. Rekao mu je da je negde dogovoreno, koordinirano i organizovao da ljudi koji su izbegli iz Lovasa treba da se vrate u selo i da oni imaju određene snage koje bi sprovele tu akciju, ali da mu je potrebna pomoć JNA. O tome je obavestio svoju komandu. Nekoliko dana kasnije, Ljuban Devetak ga je izvestio da su oni spremni. Sutradan je iz pretpostavljene komande dobio naređenje da se njegova jedinica angažuje u akciji ulaska u selo. Na dan 9. oktobra, izdao je naređenje koje nije dostavljeno jedinicama. Dogovoreno je da ulazak u selo bude 10. oktobra 1991. Tog dana, oko 14 sati, obavešten je da je napad na Lovas izveden u periodu između 7:00 i 12:00 časova. Zbog guste magle nije izveden artiljerijski napad. Oko 21:00 sat, došao je Ljuban Devetak i obavestio ga da je treba organizovati život u selu. Tenkovska četa 1. Oklopnog bataljona zauzela je poziciju između sela Lovas i šume Jelaš. Isog dana, jedinica iz zonskog štaba TO Valjeva došla je u Lovas. Predstavnik njihove komande Gradimir Veljović, više puta je svedoka informisao da je stanje u toj jedinici normalno. Dana 18. oktobra saznao je da je u Lovasu, pri organizovanoj berbi grožđa, nastradalo 18 ljudi i da su ranjeni zbrinuti. Izdao je naređenje da se pomogne oko sahrane. Kasnije je saznao da se zbog tog događaja protiv nekih pripadnika jedinice vode krivični postupci.

Pitanja zamenika tužioca

Optuženi Ljuban Devetak je akciju zauzimanja Lovasa koordinisao sa nekim iz svedokove pretpostavljene komande. Nije znao da u akciji napada na Lovas učestvuju dobrovoljačke jedinice iz Srbije. Optužene Željka Krnjajića i Milana Devčića upoznao je kasnije i poriče da je sa njima dogovarao angažovanje dobrovoljaca. Ne može da objasni zašto je napad izveden 10. oktobra u ranim jutarnjim časovima, kada iz naređenja proizlazi da plan napada trebalo izvršiti tog dana u 18:00 časova. Navode iz sopstvene naredbe za napad na Lovas od 9. oktobra *očistiti stanovništvo koje je neprijateljski nastrojeno i haubički divizion da dejstvuje po sredini sela*, objašnjava da su napisani samo formalno i da nisu izvedeni. Negira da je snage koje su napale Lovas postrojio noć pre napada i obratio im se čitajući naredbu za napad. Jedinice TO Valjevo iz Ljiga i Lajkovca nalazile su se pod komandom 2. proleterske gardijske mehanizovane brigade. Nakon napada optuženi Ljuban Devetak predstavljao je vlast SAO Krajine u Lovasu i nosio je uniformu. Vreće za sahranjivanje izdao mu je nakon događaja na minskom polju. Negira da je nakon tog događaja od optuženog Milorada Dimitrijevića zahtevao da od odgovornih uzme izjave i uhapsi Ljubana Devetaka.

Pitanja branilaca optuženih

Sopstvene snage, koje se pominju u naredenju za napad na Lovas, su snage koje je predstavljao optuženi Ljuban Devetak. Kontrolu kretanja u Lovasu vršila je policija SAO Krajine i u tom selu nisu bili raspoređeni tenkovi JNA. Nije mu poznato da je na dan napada na Lovas ubijeno 20 meštana Hrvata. Svedok je u sudnici prepoznao optuženog Milana Radojčića, za koga je rekao da je bio u nekom štabu ili rukovodstvu sela i da je, kao i svi Srbi, nosio uniformu. Protivdiverzantski odred TO Valjevo nije bio u sastavu njegove brigade, ali ne može da objasni navode iz naredbi i izveštaja i izjavu svedoka Ratka Đokića koji govore suprotno. Ne može da objasni svoju odgovornost za dešavanja u Lovasu, niti zašto ne zna mnoge stvari koje je kao komandant bio dužan da zna.

Pitanja optuženih

Negira da je optuženi Ljuban Devetak dolazio kod njega sa Mirkom Jovićem i Miloradom Bastajom i da ga je Gradimir Veljović 12. oktobra u njegovom prisustvu izvestio da u selu ima mnogo ubijenih i izdao mu uniforme i vreće za sahranjivanje, kao i da je naredio da se za sahranjivanje ubijenih meštana Hrvata angažuje bager. Negira da su mu optuženi Milorad Dimitrijević i Ljuban Devetak podnosili raport o događajima na minskom polju. Moguće je da je neko od podoficira izdao uniforme i naoružanje pomoćnim snagama, koje su išle u napad na Lovas. Ne zna ko je tim snagama komandovao.

Pitanja predsednice veća

Nije mu poznato da je pri napadu na Lovas bilo oružanog otpora. Policija u Lovasu brojala je oko 20 pripadnika. Dobrovoljački odred *Dušan Silni* nije bio pod njegovom kontrolom. Negira navode svedoka Milorada Petkovića da je na dan odvođenja meštana Hrvata na minsko polje bio u Lovasu. Ne može da objasni podatke iz Operativnog dnevnika 2. pgmbr, po kojima je, odmah po njegovom dolasku na mesto kamandanta Brigade, granatiran Lovas.

Pitanja članova veća

Na pitanja člana veća, svedok nije objasnio kako je pružio podršku optuženom Ljubanu Devetaku, a da nije ništa znao o njemu i oružanim snagama koje on vodi u napad na Lovas.

Pitanja punomoćnica oštećenih

Na pitanje punomoćnice Slavice Jovanović, kaže da se situacija da se on našao na poziciji komandanata 2. pgmbr kada i optuženi Ljuban Devetak na poziciji nekoga čije snage će napasti Lovas, desila slučajno. Negira iskaz svedoka Gradimira Veljovića da su nage TO Lovasa i dobrovoljačka jedinica *Dušan silni*, bile prepotčinjene njemu direktno. Negira da je obeležavanje meštana Hrvata belim trakama i njihovih kuća belim čaršavima, u vezi sa delom njegove naredbe u kome se pominje *neprijateljski nastrojeno stanovništvo i stanovništvo koje se predalo*. Odred TO Lovas formiran je pre napada na selo, a njegovi pripadnici bili su Srbi, meštani sela Lovasa.

Komentar:

Na osnovu pozicije na kojoj se svedok nalazio u oktobru i novembru 1991, kao i njegovog svedočenja, neminovno se dolazi do zaključka da je odgovoran za događaje obuhvaćene optužnicom.